

SPRÁVNÁ POSÁDKA

Americká cesta
do vesmíru

TOM WOLFE

absynt

absynt

Publikáciu z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia

u. fond
na podporu
umenia

Copyright © 1979 by Tom Wolfe
All rights reserved
Translation © Samuel Marec
Cover © Midfield Studio

ISBN 978-80-8203-347-5

SPRÁVNÁ POSÁDKA

**Americká cesta
do vesmíru**

TOM WOLFE

**Preložil
Samuel Marec**

Venované Kailey Wongovej

OBSAH

PREDSLOV	9
I. ANJELI	13
II. TO PRAVÉ	31
III. YEAGER	55
IV. POKUSNÝ KRÁLIK	89
V. RYTIERSKY DUEL	117
VI. NA BALKÓNE	137
VII. MYS	167
VIII. TRÓNY	185
IX. HLASOVANIE	219
X. TÁ PRAVÁ MODLITBA	245
XI. STRELA DO NOHY	273
XII. SLZY	301
XIII. FUNKČNÉ ZÁLEŽITOSTI	351
XIV. KLUB	385
XV. VYSOKO V PÚŠTI	407
EPILÓG	429
POZNÁMKA AUTORA	435

PREDSLOV

Táto kniha vznikla v dôsledku obyčajnej zvedavosti. Kládol som si otázku, čo človeka vedie k tomu, že sa posadí na špičku obrovskej rímskej sviece, napríklad rakety Redstone, Atlas, Titan alebo Saturn, a potom už len čaká, kedy niekto zapáli rozbušku. Rozhodol som sa pre najjednoduchší možný postup: odpoveď zistím tak, že sa opýtam niekoľkých astronautov. Túto otázku som im položil, keď sa v decembri 1972 zišli na Myse Canaveral, aby sledovali štart poslednej mesačnej misie Apollo 17. Veľmi rýchlo som zistil, že ani jeden z nich, nech bol inokedy akokoľvek zhovorčivý, mi na ňu neodpovie a rovnako nebude dlho rozmýšľať ani nad tým, čo sa ukrýva v jadre, teda nad odvahou.

Zároveň som však vycítil, že odpoveď sa neukrýva v žiadnom konkrétnom súbore vlastností, potrebných pre lety do vesmíru. Absolútna väčšina astronautov predsa pochádzala z radov skúšobných pilotov. Navyše až na niekoľko výnimiek išlo o vojenských skúšobných pilotov a aj tie výnimky – ako napríklad Neil Armstrong – prešli vojenským výcvikom. Práve tadiaľ som následne prenikol na bohaté a úžasné územie, na ktorom však zároveň viac ako polstoročie vládla doslova rovnaká tma ako na odvrátenej strane mesiaca: na územie vojenského letectva a moderného velenia americkej armády.

Hneď po skončení prvej svetovej vojny sa medzi európskymi autormi rozšírila tendencia, ktorú si čoskoro osvojili aj ich poslušní koloniálni druhovia v Spojených štátoch. Vojnu považovali za principiálne príšernú a ľudí, ktorí ju viedli – menovite teda armádnych veliteľov – za surovcov a filištíncov. Tón udávalo niekoľko skvelých románov, medzi nimi *Na západe nič nové*, *Cesta na koniec noci* a *Dobrý vojak Švejk*. Jediným ozajstným hrdinom vojnového príbehu bol odvedenec, ten však nevystupoval ako hrdina, ale ako bežný človek, ktorý je rovnakou obeťou vojny ako civilisti. Každý vojak s hodnosťou vyššou ako druhý dôstojník musel vystupovať ako vyslovený

záporák, alebo prinajmenšom ako zadubenec či blázon, a to bez ohľadu na to, na ktorej strane bojoval. Staromódnny príbeh o udatnosti a hrdinstve sa zmenil na druho- až tretotriednu literatúru, životopisy z pera námezdných autorov a rodokapsy na úrovni príbehov v časopisoch *Argosy* alebo *Bluebook*.

Dokonca ešte aj v tridsiatych rokoch sa obľúbené vojnové príbehy v týchto časopisoch týkali pilotov z prvej svetovej vojny. Medzi tých niekoľko vedeckých diel o odvahe, ktoré vznikli, patrí *Anatómia odvahy* od Charlesa Morana, ktorý v zákopoch prvej svetovej vojny slúžil na britskej strane ako lekár (a ktorý bol neskôr známejší ako lord Moran, osobný lekár Winstona Churchilla). Toto dielo vzniklo v dvadsiatych rokoch a Moran v ňom predpovedal, že v budúcich vojnách sa mladí muži budú snažiť dosiahnuť slávu pilotovaním lietadiel. V 20. storočí mal byť podľa neho vojenský pilot považovaný za esenciu mužnej odvahy presne tak, ako to v 19. storočí platilo pre člena kavalérie.

Seriózna analýza drámy a psychologických pochodov, ktoré mladí muži zažívajú počas tohto nového dobrodružstva, teda pri pilotovaní vysokovýkonných lietadiel v leteckých bitkách, spočinula na pleciah tých niekoľkých pilotov, ktorí zároveň vedeli aj písať. Najvýznamnejším z nich bol Antoine de Saint-Exupéry. Literárny svet táto téma nezaujímala. Mladí muži však aj tak robili presne to, čo Moran predpovedal: hlásili sa do armády, aby mohli lietať, no a potom v neuveriteľne nebezpečných podmienkach aj lietali. Ešte v roku 1970 som sa v článku istého vojenského lekára zverejnenom v odbornom časopise dočítal, že pravdepodobnosť, s akou kariérny pilot amerického vojenského letectva zahynie pri nehode, sa pohybuje okolo dvadsiatich troch percent. V tomto čísle navyše neboli započítané úmrtia pri bojových akciách, a keďže vojna vo Vietname bola práve v plnom prúde, tie dosahovali v radoch vojenských pilotov katastrofálne vysoké čísla. No a tak sa *Správna posádka* zmenila na príbeh o tom, prečo sú muži ochotní – ochotní? *nadšení!* – podstúpiť takéto riziko aj v dobe, ktorú spisovatelia už dávno označili za éru antihrdinov. Práve táto psychologická záhada ma pri písaní

PREDSLOV

Správnej posádky zaujímala. Ak si našla čitateľov, ktorých objavovanie vesmíru samo osebe veľmi nezaujíma, a predsa si ju prečítali, azda to bolo práve preto, že ich táto záhada oslovila rovnako ako mňa.

Odkedy táto kniha v roku 1979 vyšla prvýkrát, písal som si s mnohými pilotmi a vdovami po pilotoch. Nie všetci ma pritom oslovili preto, aby ma potľapkali po chrbte, ale takmer všetci boli vďační za to, že sa niekto – a navyše človek zvonku – pokúsil do slov pretaviť záležitosti, o ktorých sa piloti nerozprávajú, pretože im to nepísané pravidlá prísne zakazujú. No a z týchto... záležitostí... napokon vznikla jedna z najvýnimočnejších a najtajnejších drám 20. storočia.

T. W.
august 1983

I.

ANJELI

Do piatich, možno desiatich minút – dlhšie to určite netrvalo – jej zatelefonovali aj traja ďalší ľudia a pýtali sa jej, či počula, že sa tam niečo stalo.

„Jane, pri telefóne Alice. Práve mi volala Betty a vraj počula, že sa tam niečo stalo. Ty o niečom vieš?“ Presne takto to hovorili, v jednom telefonáte za druhým. Zdvihla telefón a odovzdala tú istú správu niekoľkým ďalším ľuďom, ktorých sa tiež týkala.

„Connie, pri telefóne Jane Conradová. Práve mi volala Alice a hovorila, že sa niečo stalo...“

Slovo *niečo* patrilo do oficiálneho slovníka manželiek, vďaka nemu mohli po špičkách a poslepiačky chodiť okolo podstaty. Jane Conradová len prednedávnom oslávila dvadsiate prvé narodeniny a bola tu nová, takže o onej podstate toho vedela len veľmi málo; nikto o nej totiž nikdy nehovoril. No deň bol ešte mladý! A v akom krásnom prostredí sa jej blížiacie sa osvetlenie malo odohrať! A akým skvelým dojmom ona sama pôsobila! Jane bola vysoká a štíhla, mala husté hnedé vlasy, vysoké líčne kosti a veľké hnedé oči. Trochu sa podobala na herečku Jean Simmonsovú. Jej otec bol rančer v juhozápadnom Texase. Vyštudovala univerzitu Bryn Mawr na východe Spojených štátov a svojho manžela Petea stretla na párty pre debutantky v klube Gulph Mills vo Filadelfii; Pete bol vtedy v poslednom ročníku na Princetone. Bol to nízky šľachovitý blondiak, ktorý často a rád vtípkoval. Na tvári sa mu kedykoľvek objavil divoký úškrn, pri ktorom odhalil medzeru medzi prednými zubami. Pôsobil síce dojmom kovboja, ale takého, ktorý chodí na párty pre debutantky. Vyžaroval energiu, sebavedomie, ambicióznosť a radosť zo života. Pete sa s Jane oženil dva dni po úspešnom ukončení štúdia na Princetone. Minulý rok sa im narodilo prvé dieťa, chlapec

menom Peter. A dnes tu na Floride v Jacksonville, v mierovom roku 1955, svieti cez borovice slnko a vzduch sa leskne ako oceán. Ten oceán a nádherná belostná pláž sú vzdialené menej ako poldruha kilometra. Každý, kto autom prejde okolo ich malého domu, uvidí, že aj ten sa medzi borovicami leskne ako vo sne. Je to tehlový dom, ale Jane a Pete natreli tehly nabiele, takže v slnečných lúčoch žiari na pozadí zelených borovíc, cez ktoré na tisícoch drobných miest presvitá slnko. Žalúzie natreli načierno, takže biele steny väčšmi vynikajú. Dom má len niečo vyše sto metrov štvorcových, ale Jane a Pete si ho navrhli sami. Chýbajúci priestor si dokonale vynahradili. Postavil im ho istý spoločný priateľ, ktorý im zároveň dal aj všemožné zľavy, takže výstavba stála iba jedenásttisíc dolárov. Vonku svieti slnko a vnútri stúpa horúčka: najprv sa spojí päť, desať, pätnásť a nakoniec takmer všetkých dvadsať manželiek; snažia sa zistiť, čo sa stalo, avšak v skutočnosti sa snažia zistiť, ktorému z ich manželov sa to stalo.

Po tridsiatich minútach tohto kolobehu – v týchto končinách nie sú podobné rána ničím nezvyčajným – začne mať manželka astronauta pocit, že telefón už neleží na stole ani nevisí na kuchynskej stene, ale namiesto toho jej práve vybuchuje v hrudi. Oveľa horšie by však bolo, keby teraz zazvonil zvonček. Hoci to nikde nie je napísané, v tomto je protokol striktný. Konečnú správu nemá manželke oznámiť žena, a rozhodne nie po telefóne. Tento postup nesmie nikto porušiť! Nie, keď príde čas, správu má doručiť muž; muž s oficiálnym poverením alebo morálnou autoritou, kňaz alebo druh práve zosnulého manžela. Zlé správy by navyše mal oznámiť osobne. Mal by sa objaviť pred dvermi, zazvoniť a stáť tam ako pilier rozvahy a spôsobilosti a potom jej tie zlé správy podať chladne ako mrazenú rybu na podnose. Aspoň taká je predstava. Práve preto zúrivé telefonáty manželiek tak veľmi pripomínali anjela smrti, ktorý mohutne máva krídlami. Keď príde definitívne potvrdenie, ozve sa zvonček pri dverách – dotyčná manželka sa ocitne v situácii, v ktorej na tie dvere uprene hľadí, zároveň však má pocit, akoby jej už nepatrili a nemala nad nimi kontrolu –, no a pred nimi

bude muž... prišiel ju informovať, že, nanešťastie, niečo sa stalo a telo jej manžela teraz spálené leží v močiari alebo v korunách borovic, alebo v tráve „zhorené na nepoznanie“, čo je slovné spojenie, pri ktorom si každý, kto v okolí leteckých základní strávil dostatok času (o Jane to našťastie neplatí), uvedomí, že ide len o pomerne šikovný eufemizmus na opísanie ľudského tela, ktoré teraz vyzerá ako obrovský moriak, čo zhorel v peci na uhol, mastný a posiaty pľuzgiermi, jedným slovom, spečený, pričom mu nezhořela iba celá tvár a vlasy a uši, o oblečení ani nehovoriac, ale aj *ruky a nohy*, a to, čo z nich zostalo, je v kolenách a laktôch zohnuté a zhorené v šialených uhloch, spálené na masnú hnedastú čerň presne tak, ako to samotné praskajúce telo, takže tento manžel, otec, vojak, džentlmen a syn svojej matky, ktorý sa len pred niečo vyše dvadsiatimi rokmi hrdil titulom Jeho Veličenstvo Dieťa, sa zmenil na zuhoľnatený vrak, z ktorého už trčia len krídla a pahýle.

Môj vlastný muž – ako je možné, že hovoria práve o ňom? Jane počula, ako sa mladí muži – a medzi nimi aj Pete – rozprávali o iných mladých mužoch, ktorí „to schytali“ alebo ich to „rozbilo“, prípadne „zahučali“, ale nikdy sa to netýkalo nikoho, koho by poznali, nikoho z ich letky. Zakaždým o tom hovorili tým istým žoviálnym tónom a slangom, ako keď sa rozprávajú o športe. Akoby sa zhovárali o niekom, kto „sa snažil dostať na druhú métu, ale vyautovali ho“. A to bolo všetko! Ďalej ani slovo, ani v novinách, ani pri rozhovoroch – nie týmto amputovaným jazykom! –, o spálenom tele, z ktorého v jedinom okamihu zmizol duch mladého muža, z ktorého unikli všetky úsmevy, gestá, nálady, obavy, smiech, šibalstvo, myknutia plecami, nežnosti a zaľúbené pohľady ako vzdych – *ty, láska moja!* – a ostala len hrôza, ktorá zožiera domček kdesi v lesoch, a okrem toho ešte mladá žena, čo sa trasie od horúčky a čaká na potvrdenie, že sa stala vdovou dňa.

Po ďalšej sérii telefonátov vysoko vzrástla pravdepodobnosť, že sa čosi stalo práve Peteovi. V letke bolo iba dvadsať mužov a osud deviatich alebo desiatich z nich čoskoro vyjde najavo...

vďaka trepotavým posolstvám anjelov smrti. Manželia, vediac, že správa o nehode sa už dostala k ich manželkám, sa budú ponáhľať k telefónom a volať domov, aby povedali *to som nebol ja*. Tieto správy, samozrejme, okamžite viedli k ďalšiemu nárastu horúčky. Janin telefón zazvoní ešte raz a nejaká manželka povie:

„Jack sa už Nancy ozval. Je na základni a hovorí, že sa niečo stalo, ale nevie, čo presne. Vraj videl, ako asi pred desiatimi minútami vzlietol Frank D a mal so sebou aj Grega, takže tí sú v poriadku. Čo si počula ty?“

Jane však nepočula nič, teda okrem toho, že iní manželia a nie ten jej sú v bezpečí. A tak v tento slnečný deň na Floride, neďaleko námornej leteckej základne v Jacksonvill, v malom bielom domčeku, ozajstnom dome snov, mala byť každú chvíľu ďalšia krásna mladá žena konfrontovaná s kladmi aj záporni práce, ktorej sa venoval jej manžel, niečo za niečo, dalo by sa povedať, s drobným písmom v dohode spísanej neviditeľným perom. Presne ako keby mala pred očami zoznam mužov v celej letke, uvedomila si, že neznámy je už len osud dvoch mužov. Jedným z nich bol pilot menom Bud Jennings a tým druhým Pete. Zodvihla telefón a urobila čosi, na čo sa počas poplachu vždy hľadalo s nevlou. Zavolala na veliteľstvo letky. Zdvihol vojak, ktorý mal práve službu.

„Chcem hovoriť s poručíkom Conradom,“ požiadala Jane. „Pri telefóne pani Conradová.“

„Prepáčte,“ povedal vojak v službe a potom sa mu zlomil hlas. „Prepáčte... ja...“ Nedokázal nájsť slová! Bolo mu do plaču! „Ja... teda... ja... nemôže prísť k telefónu!“

Nemôže prísť k telefónu!

„Je to veľmi dôležité!“ naliehala Jane.

„Prepáčte, nie je to možné...“ Vojak v službe tie slová zo seba takmer ani nedokázal dostať, mal totiž čo robiť, aby potlačil vzlyky. *Vzlyky!* „Nemôže prísť k telefónu.“

„Prečo nie? Kde je?“

„Prepáčte,“ ďalšie vzdychy, nádychy, lapanie po vzduchu. „To vám nemôžem povedať. Ja... musím zavesiť!“

A vzápätí mužov hlas zanikol v ohromnom návale emócií; zložil.

Vojak, ktorý má službu! *Nedokázal znieť ani len jej hlas!*

Svet v tej chvíli zamrzol, stuhol. Jane už nedokázala vypočítať, ako dlho asi potrvá, kým sa ozve zvonček a pred dvermi sa objaví nejaká postava s pretiahnutou tvárou, nejaký Priateľ vdov a sirôt, ktorý ju bude oficiálne informovať, že Pete je mŕtvy.

Dokonca aj tam uprostred močiara plného hnijúcich borovicových kmeňov a rozkladajúcich sa rias, mŕtvych úponkov kukučiny a vajíčok komárov, dokonca aj v tejto prezretej žumpe prekryl zápach tela „spáleného na nepoznanie“ všetko ostatné. Pri výbuchu leteckého paliva vznikla taká nesmierna horúčava, že všetko okrem tých najtvrdších kovov nielen *horelo* – všetko gumené, plastové, celuloidové, drevené, kožené, plátenné, všetko mäso, chrupavky, rohovina, vápnik, vlasy, krv a protoplazma –, to všetko nielen *horelo*, ale doslova vypúšťalo odpudzujúci zápach všetkých plynov, ktoré chémia pozná. Bolo cítiť tú hrôzu. Vnikala nozdrami a spaľovala nosné dutiny, prenikala do pečene a ako akýsi čierny plyn presakovala do čriev, až kým v celom vesmíre, vnútri ani vonku, neostalo nič okrem zápachu spáleniny. Keď helikoptéra klesala medzi borovicami a pristávala v močiari, Pete Conrad ten zápach pocítil ešte skôr, ako sa celkom otvorili dvere, dokonca aj napriek tomu, že ešte neboli dosť blízko a vôbec nevideli vrak. Zvyšok cesty musel Pete spolu s ostatnými členmi posádky prejsť pešo. Po niekoľkých krokoch sa ocitli po kolená vo vode, potom po pazuchy, avšak stále napredovali, vo vode a pomedzi riasy a kukučinu a kmene borovic, no s tým zápachom sa to aj tak nedalo porovnať. Conrad, dvadsaťpäťročný podporučík, bol v ten deň zhodou okolností v službe a mal na starosti bezpečnosť letky, a práve preto bolo jeho povinnosťou aj preskúmanie miesta nehody. Popravde však bola táto letka jeho prvou kariérnou zastávkou, na mieste nehody sa ešte nikdy

neocítoľ a nikdy predtým necítil takýto odpudzujúci zápach ani nevidel nič podobné tomu, čo ho tu čakalo.

Keď Conrad konečne dorazil k lietadlu určenému na cvičné lety, zistil, že jeho trup zhoreľ, rozbil sa a ponoril do močiara, jedno krídlo bolo odtrhnuté a kryt kokpitu rozbitý. Na prednom sedadle sa nachádzali zvyšky jeho priateľa Buda Jenningsa. Z Buda Jenningsa, priateľského chlapíka a sľubného mladého stíhacieho pilota, zostali len príšerné spálené zvyšky bez hlavy. Hlava bola preč; evidentne sa od chrbtice oddelila ako ananás od stopky, teda až na to, že ju nikde nevedeli nájsť.

Conrad stál v močiarí premočený na kosť a rozmýšľal, čo má, dopekla, robiť. V tom prekliatom bahne sa aj pár metrov chôdze rovnalo hotovému boju. Vždy keď zdvihol pohľad, hľadel do spleti konárov, popínavých rastlín, škvrnitých tieňov a rozsekaného bieleho svetla, prenikajúceho cez koruny stromov – všadeprítomnú clonu, cez ktorú na tisícoch drobných miest presvitá slnko. Aj tak sa však cez to bahno a svinstvo začal predierať naspäť a ostatní ho nasledovali. Vo vrcholoch stromov bolo vidieť polámané konáre, cez ktoré cvičné lietadlo preletelo. Pripomínalo to tunel vedúci korunami stromov. Conrad sa spolu s ostatnými pustil cez močiar sledovať zvláštnu stopu, ktorá sa nachádzala dvadsaťpäť, možno tridsať metrov nad nimi. Ostro sa skrúcala. Práve tam sa muselo odlomiť krídlo. Trajektória sa vychyľovala do strany a padala nadol. So zdvihnutými hlavami sa brodili močiarom. Potom sa zastavili. Uprostred kmeňa jedného stromu zívala veľká zelená rana plná miazgy. Bolo to zvláštné. Blízko pri tej obrovskej rane bol... chorý strom... hore v konároch visel akýsi hnedastý a hrudkovitý vak, aký človek vída na stromoch napadnutých hmyzom, a okolité konáre boli zas pokryté žltkastým povlakom, akoby miazga v dôsledku choroby vytekala, hnisala a zrážala sa, akurát že miazga to byť nemohla, pretože bola postriekaná krvou. Odrazu nebolo treba viac slov. Všetci to videli. Hrudkovitý vak bol v skutočnosti látkovou vložkou leteckej prilby. Ešte stále z nej viseli slúchadlá. Povlak bol v skutočnosti mozog Buda Jenningsa. Kmeň stromu

prerazil kryt kokpitu a hlavu Buda Jenningsa rozmlátil na márne kúsky ako melón.

Veliteľ letky meno Buda Jenningsa v súlade s protokolom nezverejnil, až kým sa nepodarilo zistiť, kde sa nachádza jeho vdova Loretta, a kým ju nenavštívil skúsený muž, posol smrti, ktorý jej správu oznámil. Loretta Jenningsová však nebola doma a nikde ju nevedeli nájsť. Tak došlo k posunu a ostatné ženy, anjeli smrti, mali viac ako dosť času na to, aby sa v telefónoch umárali zúfalstvom. Osud všetkých pilotov – teda až na tých dvoch, ktorí boli v lese, Buda Jenningsa a Petea Conrada – bol známy. Pol a pol, hop alebo trop, rub alebo líc. V týchto končínách nebol takýto deň ničím výnimočný.

Loretta Jenningsová bola v nákupnom centre. Keď sa vrátila domov, vonku ju čakal nejaký muž, Priateľ vdov a sirôt s vážnym výrazom na tvári, a práve Loretta Jenningsová v tej hre na hop alebo trop, pol na pol, prehrala a práve jej dieťa (čakala druhé) bude vyrastať bez otca. Práve táto mladá žena si prešla všetkou záverečnou hrôzou, o ktorej si Jane Conradová predstavovala – *predpokladala!* –, že si ju poniesie navždy. Aj keď to, že mala smutnú pravdu, jej veľkú radosť neurobilo.

V deň pohrebu Buda Jenningsa sa Pete hral v skrini a presne podľa predpisov vytiahol dlhý vojenský kabát. V skrini každého kariérneho vojenského letca to bol najštyľovejší kus oblečenia. Pete doteraz ešte nemal príležitosť obliecť si ho. Bol to dvojdielny kabát vyrobený z vlnenej tkaniny tmavomodrej farby a siahal mu takmer až po lýtka. Vážiť musel skoro päť kilogramov. Mal dva rady zlatých gombíkov a miesto na náplecníky, veľký a krásny golier a chlopne, hlboké záhyby na rukávoch, pás na mieru a vzadu v strede rozparok od pásu až po dolný koniec kabáta. Pete, a v polovici 20. storočia ani mnohí ďalší americkí muži, by si takýto výrazný a aristokratický kus oblečenia nikdy nemohol dovoliť. Devätnásti zostávajúci indiáni – chlapci z námorníctva! – sa na pohrebe mužne zoradili vo svojich vojenských kabátoch. Pôsobili tak mlado: ružové tváre

bez vrások s celkom jasnými a jemnými črtami sánok mali hrdo a správne vztyčené, vyčnievali im z tých mohutných golierov vojenských kabátov. Zaspievali starý hymnus námorníctva, v ktorom sa nachádzalo niekoľko zvláštnych a zradných tónov a jeho súčasťou bola aj sloha venovaná špeciálne letcom. Končil sa takto: „Ó, vyslyš nás, keď sa na teba obraciame s modlitbou za tých, ktorí sa vo vzduchu ocitli v nebezpečenstve.“

O tri mesiace neskôr havaroval a na nepoznanie zhorel ďalší člen letky a Pete opäť vytiahol vojenský kabát a Jane videla, ako sa osemnásť indiánov hrdo zúčastňuje rovnakého pohrebného obradu. Petea krátko nato z Jacksonvillu prevelili na základňu námorného letectva Patuxent River v štáte Maryland. Len čo sa tam s Jane usadili, dozvedeli sa, že ďalší člen letky v Jacksonville, ich blízky priateľ, človek, ktorého k sebe často pozývali na večeru, zahynul v rámci bežného cvičenia, konkrétne pri pokuse o štart z paluby lietadlovej lode niekoľko kilometrov od brehu Atlantického oceánu. Katapult, ktorý mal jeho stroju poskytnúť dostatočný impulz na štart, stratil tlak a lietadlo sa s márne revúcim motorom len preklopilo cez okraj paluby a potom sa zrútilo do dvadsaťmetrovej hĺbky, do oceánu, kleslo na dno ako kameň a pilot zmizol *ako nič*.

Petea prevelili na základňu Patuxent River, ktorá bola v armádnom slangu známa ako Pax River. Začal tam navštevovať novú školu námorníctva pre skúšobných pilotov. V kariére mladého vojenského letca sa to považovalo za dôležitý kariérny krok. Keďže sa kórejská vojna skončila a bojové lety sa nekonali, všetci horliví mladí piloti sa zamerali na letové skúšky. V armáde sa totiž vždy hovorilo „letové skúšky“ a nie „skúšobné lety“. Prúdové lietadlá sa v tom čase používali sotva desať rokov a námorníctvo neustále skúšalo nové prúdové stíhačky. Hlavným testovacím strediskom bola práve základňa Pax River.

Jane sa páčil dom, ktorý si v Pax River kúpili. Síce nie až tak ako predchádzajúci malý domček v Jacksonville, ale tento predsa s Peteom nenavrhl. Žili v štvrti zvanej North Town Creek, ktorá

bola od základne vzdialená desať kilometrov. North Town Creek sa podobne ako základňa nachádzala na polostrove zarastenom borovicami virgínskymi, ktorý vyčnieval do zálivu Chesapeake Bay. Boli ukrytí medzi borovicami. (Opäť!) Všade naokolo rástli rododendronové kry. Štúdium a cvičné lety kládli na Petea veľmi veľké nároky. Všetci piloti v jeho triede, v Skupine č. 20, rozprávali o tom, aké náročné štúdium to je, no evidentne sa im to páčilo, lebo ak ste v rámci námorníctva lietali na týchto strojoch, znamenalo to, že lietate prvú ligu. Pete a Jane sa okrem mladých mužov zo Skupiny č. 20 a ich manželiek s nikým nestretávali. S nikým iným v kontakte neboli. Cez týždeň sa neustále navzájom pozývali na večere; prakticky každý týždeň sa u niekoho doma konala párty pre všetkých členov Skupiny. Okrem toho chodili na ryby a vodné lyže do zálivu Chesapeake Bay. S nikým iným sa vlastne ani stretávať nemohli, teda aspoň nie s takou ľahkosťou, pretože chlapci sa aj tak dokázali rozprávať iba o jedinej veci: o svojom lietaní. Medzi slovnými spojeniami, ktoré sa počas týchto rozhovorov opakovane vyskytovali, bolo aj „pritlačiť na vonkajšiu stranu obálky“. Slovo „obálka“ označovalo pri skúšobných letoch limity výkonu konkrétneho lietadla, teda akú ostrú otočku dokáže vykonať pri takej a onakej rýchlosti a tak ďalej. „Pritlačiť na vonkajšiu stranu“, teda otestovať výkonnostné limity lietadla, práve v tom podľa všetkého spočívala najväčšia výzva skúšobných letov a aj najväčšie uspokojenie. Slovné spojenie „pritlačiť na vonkajšiu stranu obálky“ najprv žiadnu veľkú hrôzu nevyvolávalo. Znelo tak, akoby sa chlapci opäť raz rozprávali o športe.

Avšak potom sa v jeden slnečný deň istý člen Skupiny, jeden z tých šťastných chalanov, s ktorými vždy večerali a pili a chodili na vodné lyže, vracal na základňu a chystal sa pristáť s útočnou stíhačkou A3J. Pred vysunutím klapiek však príliš ubral rýchlosť, lietadlo stratilo vztlak a on sa zrútil a zhorel na nepoznanie. A ostatní vytiahli vojenské kabáty a spievali o tom nebezpečenstve vo vzduchu a potom vojenské kabáty zase odložili a zvyšní indiáni sa raz večer po jedle o nehode rozprávali.

Krútili hlavami a hovorili, že je to strašná škoda, ale mal si dať pozor na to, aby tie klapky vysunul včas.

Neuplynul ani týždeň a v rovnakej stíhačke A3J sa chystal pristáť ďalší člen Skupiny, ale pri poslednom priblížení urobil deväťdesiatstupňový obrat, s ovládaním sa niečo stalo – jeden zadný stabilizátor mal zrazu hore a ten druhý dole – a jeho lietadlo sa vo vývrtke zrútilo z výšky skoro tristo metrov, narazilo do zeme a on zhorel na nepoznanie. A ostatní vytiahli vojenské kabáty a spievali o tom nebezpečenstve vo vzduchu a potom vojenské kabáty zase odložili a raz večer po jedle spomenuli, že zosnulý bol dobrý človek, ale zároveň bol aj neskúsený, no a keď sa pre problémy s ovládaním ocitol v úzkych, nevedel, ako sa z nich dostať.

„No tak!“ chcela zakričať každá manželka. „To stroj sa pokazil! Prečo si myslíte, že by hociktorý z vás dopadol lepšie?!“ Jane však, rovnako ako ostatné ženy, intuitívne cítila, že by nebolo vhodné niečo podobné čo i len spomenúť. Pete nikdy ani na chvíľu nedal najavo možnosť, že sa niečo podobné môže stať aj jemu. Spochybníť sebavedomie mladého pilota takouto otázkou sa zdalo nielen nesprávne, ale dokonca aj nebezpečné. Aj to bolo súčasťou nepísaných pravidiel pre manželku kariérneho dôstojníka. Odteraz sa bála zakaždým, keď Pete z cvičenia meškal. Začala uvažovať nad tým – nie! začala *predpokladať!* –, že aj on sa dostal do úzkych, o ktorých všetci s toľkým oduševnením rozprávali, že sa tiež ocitol v jednej z tých malých slepých uličiek, ktoré tu pri každom rozhovore oživovali.

Onedlho ďalší ich dobrý priateľ zahynul v F-4, teda v najnovšej a najvychytenejšej bojovej stíhačke námorníctva známej ako Phantom. Vystúpil do výšky takmer siedmich kilometrov, potom začal pikovať a ponoril sa priamo do zálivu Chesapeake Bay. Ukázalo sa, že mal odpojenú hadicu kyslíkového prístroja, postihla ho teda hypoxia a vo vysokej výške stratil vedomie. A ostatní vytiahli vojenské kabáty a spievali o tom nebezpečenstve vo vzduchu a potom vojenské kabáty odložili a tí malí indiáni tomu nemohli uveriť. Ako je možné, že si neskontroloval

pripojenie hadice? A ako vôbec môže na tom byť tak zle, že v dôsledku hypoxie *tak rýchlo* stratí vedomie?

O niekoľko dní neskôr stála Jane za oknom domu vo štvrti North Town Creek. Videla, ako nad borovicami stúpa dym zo strany letovej dráhy. Iba dym, nič viac; žiaden výbuch, žiadne sirény ani žiadny iný zvuk. Prešla do druhej izby, aby na to nemusela myslieť, ale dym aj tak vysvetliť nedokázala. Vrátila sa k oknu. Na trávniku pred domom na opačnej strane ulice uvidela skupinu ľudí... stáli tam a hľadeli na jej dom, akoby sa snažili prísť na to, čo majú robiť. Jane odvrátila pohľad, no nedokázala sa tomu ubrániť a pozrela sa znova. Kútikom oka zachytila obrysy *istej postavy*, ktorá po chodníku kráčala k vchodovým dverám jej domu. Presne vedela, kto to je. Mávala takéto nočné mory. Toto však nebol sen. Bola hore, na nohách a v pozore. Nikdy v živote nebola v takom pozore ako teraz! Stuhnutá, absolútne paralyzovaná tým pohľadom čakala na to, kedy sa ozve zvonček. V skutočnom živote sa Jane – na rozdiel od sna – veľmi ovládala a bola príliš slušná na to, aby len jednoducho cez dvere zakričala: „Odíďte!“ Otvorila. Nikto tam nebol, vôbec nikto. Ani na trávniku na opačnej strane ulice nestála žiadna skupina ľudí a v okruhu tridsiatich metrov, pozdĺž trávnikov a listnatých rododendronových ulíc štvrte North Town Creek, vlastne nebol nikde nikto.

V ďalšom cykle ju sužovali nočné mory a halucinácie zároveň a dialo sa to nepretržite. Halucináciu mohlo vyvolať hocičo: dym vo vzduchu, zazvonenie telefónu, ktoré prestalo skôr, ako stihla zodvihnúť slúchadlo, zvuk sirény, ba dokonca aj zvuk štartujúceho kamióna (záchrannárske vozidlá!). Potom vyzrela von oknom a po chodníku videla kráčať istú postavu a čakala, kedy sa ozve zvonček. Jediný rozdiel medzi snami a halucináciami spočíval v tom, že v sne bola vždy v tom malom bielom dome v Jacksonville. V oboch prípadoch však mala pomerne intenzívny pocit, že *tentoraz sa to naozaj stalo*.

Najlepším pilotom v skupine, ktorá nasledovala po Peteovej, bol istý mladý muž a zároveň najväčší rival ich dobrého priateľa